

EL CONSELL SOCIAL DE LA LLENGUA CATALANA

per Miquel RENU I TRESSERRAS

Director general de Política Lingüística
de la Generalitat de Catalunya

La recuperació de la plenitud de les funcions públiques del català com a llengua pròpia de la nostra Comunitat era una aspiració general que va recollir l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i que la Llei 7/1983, de normalització lingüística a Catalunya, va desplegar.

La normalització lingüística és en realitat un canvi sòcio-cultural protagonitzat pel conjunt de la societat catalana, i el paper dels poders públics consisteix a impulsar-lo i donar-li suport i orientació d'acord amb la voluntat col·lectiva democràticament expressada, a fi de mantenir la participació de la societat sense pretendre substituir el protagonisme de l'acció social, ja que la inhibició de la comunitat representaria l'estancament del procés.

Les grans transformacions que viu actualment la societat europea, en les quals queden implicats tots els ordres de la vida i tots els ciutadans, ens han fet encara més conscients d'una doble necessitat en la gestió dels assumptes públics.

D'una banda, que davant d'aquest entorn de canvi constant i generalitzat cal enfocar l'acció de govern, en tots els camps, com una manera d'orientar un conjunt de tendències evolutives interdependents amb un conjunt sistemàticament integrat de mesures d'intervenció basades en l'interès col·lectiu. Si l'evolució de la situació lingüística és condicionada en bona mesura per les grans transformacions demogràfiques, econòmiques, polítiques i socials, la política lingüística no pot ser concebuda al marge de les principals intervencions en aquests camps: aquesta desconexió comportaria, sens dubte, que els esforços de normalització lingüística

esdevinguessin un apèndix sobreafegit i, en definitiva, resultessin estèrils.

D'altra banda, la incidència generalitzada dels canvis exigeix, també, una implicació participativa àmpliament oberta a tots els sectors de la societat civil, que no han de ser simplement els receptors o destinataris de l'acció de govern, sinó que han d'intervenir activament i de manera continuada en la determinació dels objectius i de les estratègies més viables per aconseguir-los, ja que, en definitiva, han de ser els principals protagonistes de la transformació de la societat, i molt més en un terreny com el del canvi sociolingüístic.

És amb aquesta doble finalitat que el govern de la Generalitat ha elaborat el Pla General de Normalització lingüística: per posar en relació les transformacions econòmiques, socials i polítiques amb el canvi sociolingüístic, i per articular la resposta de la societat civil amb la intervenció dels poders públics.

Considerant que la transformació dels comportaments lingüístics individuals serà, sobretot, el resultat de la readaptació del funcionament lingüístic dels organismes públics i privats, cal plantejar dues etapes: primer, el ple respecte a l'opció lingüística personal dels ciutadans en totes les comunicacions orals o escrites que emeten tots els tipus d'entitats als seus clients, consumidors o usuaris; i segon, el ple respecte del dret de treballar en català com a llengua pròpia de Catalunya. amb aquest objectiu, el Pla estableix com a principals sectors estratègics d'intervenció el món socio-econòmic i el segment de població infantil i juvenil, concentrant els esforços d'organització en l'establiment d'una coordinació satisfactòria entre totes les actuacions de normalització lingüística: entre els departaments de la Generalitat, entre els diferents nivells de l'Administració i entre els organismes públics i privats de cada sector.

Sobre aquesta base, destacant el paper impulsor i ordenador dels poders públics, la importància del paper mediador de les organitzacions de tota mena que vertebraran l'estructura social, i l'imprescindible protagonisme col·lectiu del procés, la normalització ha de tenir en compte: la participació màxima dels sectors socials implicats, des de la mateixa concepció del Pla; la informació periòdica dels avanços del procés al conjunt de la societat, a fi de mantenir la consciència del canvi en curs; la gradualitat, aprofitant al màxim les transformacions evolutives de la societat, sense estancaments i sense fractures o salts; la globalitat sistemàtica segons les prioritats; la rendibilitat màxima de les intervencions, seleccionant primordialment accions amb poder multiplicador; la utilització de procediments persuasius i no coercitius; i l'assoliment del consens màxim i l'evitació de conflictes socials.

Actualment el coneixement del català ha penetrat en totes les capes de la societat. Aquest és el resultat de la bona tasca duta a terme amb èxit pels mitjans de comunicació en català, de l'escolarització en català, i de la progressiva catalanització de la mateixa societat. L'evolució dels coneixements de català permet avançar en el respecte efectiu del dret dels ciutadans a viure en català. És ara quan aquests coneixements poden i han de reflectir-se en un increment de l'ús públic de la llengua, cal avançar cap a la consolidació de l'ús social del català.

La nova etapa de la política lingüística requereix una transició participativa cap a un nou horitzó de normalització lingüística, un nou estadi amb objectius col·lectius compartits per una àmplia majoria de la societat. Al mateix temps que som conscients de la necessitat d'abordar amb decisió aquesta nova etapa, som també conscients de la dificultat d'impulsar un procés de transformació d'aquesta magnitud, i sabem que cal preparar-ne els fonaments teòrics i tècnics, jurídics i organitzatius, i promoure una dinàmica col·lectiva d'implicació participativa en el debat públic i en l'acció política i social.

Per això, des del principi de 1989, la Direcció General de Política Lingüística ha començat a preparar aquest canvi qualitatiu, sabent que sols serà viable si és generalment compartit, amb un projecte molt més global, que integri les aspiracions lingüístiques amb les econòmiques i les socials, les culturals i les polítiques. Aquest projecte global ha de ser un projecte explícit i conegut per tots els implicats i en el qual cada actuació concreta ha de trobar el seu sentit i la seva justificació, ha de ser un marc general a partir del qual cadascú i cada organisme puguin definir els seus propis projectes, els seus propis objectius.

Aquest projecte es concreta en l'establiment del Pla General de Normalització Lingüística, com a instrument que articuli la participació sistemàticament coordinada de tots els organismes públics i privats implicats en la normalització lingüística.

El Pla General vol ser un instrument dinàmic que especifiqui la participació de tothom en la normalització lingüística: en primer lloc, en el debat sobre la millor manera d'avançar en la normalització, i posteriorment, en l'actuació que correspon a cadascú en el procés de normalització en un projecte acceptat pel conjunt de la societat.

L'objectiu final del Pla és la consecució d'una situació lingüística normal, en la qual la comunitat lingüística catalana arribi a usar la seva llengua pròpia en totes les funcions socials de manera generalitzada.

Per arribar, doncs, a assolir noves cotes en l'ús social de la llengua catalana i corresponsabilitzar activament en aquest procés, amb la seva

màxima participació, els diferents sectors socials, el Govern de la Generalitat de Catalunya ha creat el Consell Social de la Llengua, regulat pel Decret 28/1991, de 18 de febrer.

Les funcions del Consell són la de prendre part en el procés de normalització lingüística, impulsant-lo en els diferents àmbits sectorials representats al Consell i la d'informar i expressar el seu parer sobre els projectes de planificació lingüística general que hagin de ser aprovats pel Govern de la Generalitat de Catalunya, i assessorar en relació amb les consultes que se li puguin adreçar des de la Generalitat.

El Consell està presidit pel president de la Generalitat de Catalunya, integrat pel conseller de Cultura, el director general de Política Lingüística, el president de l'Institut d'Estudis Catalans, un secretari nomenat pel conseller d'entre els funcionaris del Departament de Cultura i representants de l'Administració de Justícia (Tribunal Superior de Justícia de Catalunya), del món socio-econòmic (dos membres de les organitzacions empresarials, i dos membres de les organitzacions sindicals, proposats pel Consell de Treball), del món de l'ensenyament (Consell Escolar de Catalunya i Consell Interuniversitari de Catalunya), de l'Administració pública autonòmica i local (Escola d'Administració Pública de Catalunya, Associació Catalana de Municipis i Federació de Municipis de Catalunya), del món socio-cultural (el Consell Nacional de Dones de Catalunya, el Consell Nacional de la Joventut, el Grup Català de Sociolingüística i la Institució de les Lletres Catalanes), del món dels mitjans de comunicació (emissores municipals de Catalunya, Corporació Catalana de Ràdio i Televisió i Ens Públic Ràdio-televisió Espanyola) i divuit representants proposats pel conseller de Cultura, un cop escoltades les organitzacions, entitats i associacions més representatives dels àmbits col·legial, esportiu, socio-cultural, socio-econòmic i les empreses periodístiques de premsa, ràdio i televisió, com també d'entre personalitats rellevants en el procés de normalització lingüística.

Davant de la fragmentació administrativa de les terres de llengua catalana, cal impulsar activament la coordinació igualitària, global i institucionalitzada de les actuacions de normalització lingüística internes i de projecció exterior, tant entre comunitats autònomes com entre estats. En aquest sentit el Decret de creació del Consell disposa també que per a l'elaboració dels plans d'actuació, el Consell ha de tenir en compte els plans dels organismes anàlegs, especialment els dels territoris de llengua catalana, i ha d'impulsar els contactes i la col·laboració amb aquests organismes.

En aquest sentit, la creació del Consell Social de la Llengua, organisme d'àmplia participació social que inclou institucions acadèmiques, enti-

tats i persones, amb l'objectiu de dinamitzar el procés de normalització lingüística i de seguir-ne l'evolució, sobretot amb referència al Pla General de Normalització Lingüística, es fa especialment útil i necessària en aquesta nova etapa de la política lingüística, que presenta notables dificultats, perquè els objectius són encara més ambiciosos i complexos. Estic segur que, atès que el Consell aplega les persones i les entitats més representatives de la societat catalana, aconseguirem la col·laboració i la contribució de tots els sectors socials en el reforçament i l'impuls necessaris per arribar a assolir noves cotes en l'ús social de la nostra llengua.

